

PONTIFICIUM CONSILII
DE LEGUM TEXTIBUS
INTERPRETANDIS

COMMUNICATIONES

VOL. XXI - N. 1

1989

II
**COETUS STUDIORUM
 DE MAGISTERIO ECCLESIASTICO**

Sessio V

(Conventus dd. 7-10 aprilis 1970 habiti)

Diebus 7-10 aprilis 1970 in Aula Sedis Commissionis Codici Iuris Canonici recognoscendo convenerunt Consultores designati ut membra Coetus studiorum ad recognoscendas normas CIC « De Magisterio Ecclesiastico ».

Conventibus interfuerunt: Exc.mi ac Rev.mi quattuor Consultores.

Rev.mus Guillelmus Onclin, Commissionis Secretarius Adiunctus, munere Praesidis et Relatoris functus est.

Rev.mus Marianus De Nicolò, Adiutor a studiis, acta redigit.

Vota scripta miserunt Exc.mi duo Consultores.

Aliquibus conventibus interfuit Em.mus Cardinalis Pericles Felici Commissionis Praeses.

Quaestio in hoc studiorum coetu tractanda est recognitio schematis canonum de institutione clericorum.

**RELATIO SESSIONIS V ET RECOGNITIO CANONUM
 DE INSTITUTIONE CLERICORUM**

Rev.mus Secretarius Ad., ineunte sessione, animadvertisit canones de educatione christiana (cfr. Relationem Sessionis IV^a [in *Communicationes* 20 (1988) 253-261]), ad Coetum Consultorum quod attinet, tamquam probatos habendos esse. Hac vice initium sumitur a recognitione canonum de Institutione Clericorum, prae oculis habita *Ratione Fundamentalis Institutionis Sacerdotalis*, die 6-1-1970 a Sacra Congregatione pro Institutione Catholica publici iuris facta.

Titulus erit « de Institutione Clericorum » et locum tenet illius Codicis, qui « de Seminariis » inscribitur.

Rev.mus Secretarius Ad. principia generalia memorat quae iam in Sessione III^a ab huius coetus Consultoribus concordata sunt de hac materia (cfr. Relationem Sessionis III *Communicationes*, 8 (1976) 108-122]).

Denique idem Rev.mus Secretarius Ad. notat in Codice tantum quaedam generaliora exprimenda esse, alia ad S. Congregationem pro Institutione Catholica, ad Episcoporum Conferentias atque ad singulos Episcopos remittenda.

Canon 1 (1352 CIC)

« Ecclesiae officium est atque ius proprium et exclusivum eos instituendi qui, ut ad ministeria ecclesiastica deputentur, se praeparent ».

Circa propositionem, quam in suo voto scripto Exc.mus primus Consultor habet, introducendi, scilicet, aliam paragraphum de necessitate pro unaquaque natione stabilendi « unas normas peculiares de formación sacerdotal » a Conferentia Episcopali promulgandas et ab Apostolica Sede approbanda, Rev.mus Secretarius Ad. notat, ad hanc quaestionem quod attinet, inveniri in can. 2 locutio « ad normam saecorum canonum ». Antea criteria ponenda sunt generaliora et postea explicite de hoc sermo erit.

Placet textus canonis prout iacet.

Canon 2 (novus)

« Auctoritates quae de clericorum institutione normas edant competentes sunt Sancta Sedes et praeterea, ad institutionem clericorum dioecesanorum quod attinet, Episcoporum Conferentiae regionis et districtus regionalis atque Episcopi dioecesani, ad normam canonum qui sequuntur, ad institutionem clericorum in Institutis religiosis vel saecularibus, eorum Superiores, ad normam iuris et Constitutionum ».

Rev.mus Secretarius Ad. notat quod in hoc canone qui potestatem habent in materia de clericorum institutione enuntiantur. Aliqui praeoptant ut loco locutionis « Sancta Sedes », locutio « Sedes romana », vel « prima Sedes » adhibetur; attamen, cum locutio in ipsa Lege Ecclesiae fundamentali servata sit, etiam hic servari potest.

Rev.mus secundus Consultor praefert ut loco « et praeterea » dicatur « atque » et loco « atque » dicatur « necnon », ut magis ligamen et solidarietas appareat inter diversas auctoritates quae in materia de institutione clericorum potestatem habent.

Rev.mus Secretarius Ad. proponit ut locutio « vel saecularibus » deleatur: concordant alii.

Placet textus cum emendationibus a Rev.mis secundo Consultore et Secretario Ad. propositis.

Exc.mus tertius Consultor petit ut post « ad institutionem ... in Institutis religiosis » adiungatur « quod spectat ».

Pro Rev.mo secundo Consultori sufficit particulam « quoad » adiungere.

Canon 3 (1353 CIC)

« § 1. Universae communitati christiana officium incumbit foven-
darum vocationum, ut necessitatibus ministeriorum in Ecclesia suffi-
cienter provideatur; in specie:

1) ipsi parentes christiani current ut familiae suaे ambitus spiritu
fidei, caritatis et pietatis animatus sit, in quo germina vocationis oriri
possint ac sustententur;

2) magistri atque omnes qui in puerorum iuvenumque institu-
tione aliquam partem habent, praecipue Consociationes iuvenum
catholicae, educationis rationem instituant quae apta sit etiam ad voca-
tiones excolendas;

3) peculiari ratione sacerdotes, prae caeteris parochi, zelo apo-
stolico ac propria vita sacerdotali laeto animo peracta, adolescentibus
eximum vitae ministerialis valorem ostendant, atque debita cum pru-
dentia semper ad vocationes sacerdotales suscitandas, easque, si quas
percipere existimant, operam dent;

4) Episcopi, quorum maxime est de vocationibus provehendis
curam habere, populum sibi commissum de momento ministerii sacri
deque ministrorum in Ecclesia necessitate edoceant, incoepita ad voca-
tiones fovendas, opera praesertim ad hoc instituta, suscitent, susten-
tent ac, consiliis etiam initis cum aliis Episcopis necnon Superioribus
Religiosis, coordinent, atque quos ad divina ministeria vocatos iudica-
verint omni ope adiuvent.

§ 2. Solliciti sint etiam sacerdotes, praesertim vero Episcopi, ut qui
maturioris aetatis viri ad ministeria divina sese vocatos aestiment, pru-
denter verbo opereque adiuventur ac debite praeparentur ».

Quoad § 1:

In coetu de Sacramentis, notat Rev.mus Secretarius Ad., aderat
textus de vocationibus, tamen opportunum visum est tantum unum
canonem habere; et quidem heic inserendum. Textus approbatus fuit

etiam ab illo coetu Consultorum. Non omnia — prosequitur idem Rev.mus D.nus — quae in textu habentur proprie et stricte iuridica sunt, attamen Codex hodie etiam characterem pastoralem prae se ferre debet, et omnes qui in Concilii Vat. II documentis enumerantur uti de vocationibus responsabiles, etiam hic recensentur; adiungenda insuper est citatio tum n. 2 Decreti *Optatam totius*, tum n. 11 Decreti *Apostolicam actuositatem*.

Placet.

Quoad § 2: Placet.

Exc.mus primus Consultor proponit ut quae in can. 972 continentur huic canoni adiungantur, connexionis materiae causa. Respondit Rev.mus Secretarius Ad. rem tractatam esse in coetu «de Ordine», qui locutionem «inde a teneris annis» suppressit.

Exc.mus tertius Consultor proponit ut in textu dicatur «in tota Ecclesia», vel «pro tota Ecclesia» (uti suggerit Exc.mus primus Consultor) ad ideam visionis universalis Ecclesiae inserendam.

Canon 4 (1354 CIC)

«§ 1. Prout id sinant locorum adiuncta, serventur ubi existunt Seminaria minora aliave instituta id genus, in quibus nempe, vocationum fovendarum gratia, peculiaris formatio religiosa una cum institutione humanistica et scientifica traditur; immo, ubi id expedire iudicaverit Episcopus dioecesanus, Seminarii minoris similisve instituti erectioni provideat.

§ 2. In seminariis minoribus similibusque institutis, ubi exstant, si id de iudicio Episcoporum Conferentiae expedit, admitti possunt iuvenes, virtute quidem praestantes, etiam qui sese ad sacra ministeria vocatos non aestiment.

§ 3. Nisi certis in casibus, de iudicio Episcoporum Conferentiae, adiuncta aliud suadeant, iuvenes quibus animus est ad sacerdotium se conferre, ea ornentur humanistica et scientifica formatione, qua iuvenes in sua cuiusque regione ad studia superiora peragenda praeparentur; semper ea saltem studia peragant oportet quae ipsis, si ad alium vitae statum dein animun verterint, proficiant ».

Quoad § 1:

Post « fovendarum gratia » adiungatur « provideatur ut »; et loco « provideat » dicatur « prospiciat ».

Ad mentem Exc.mi tertii Consultoris a Rev.mo Secretario Ad. tex-tus mutatur, ita ut ad formationem humanisticam et scientificam quod spectat libertas detur eam etiam extra Seminarium tradendi.

Quoad § 2:

Exc.mus tertius Consultor aliquam circa hanc paragraphum diffi-cultatem habet, quia ipsi videtur aliqua contradictio vel saltem discre-pantia adesse cum n. 13 *Institutionis Rationis*, quam negat Rev.mus Se-cretarius Ad.

Exc.mo primo Consultori sensus idem fundamentaliter videtur esse, etsi *Ratio Institutionis* magis in argumento diffunditur.

Iuxta Exc.mi tertii Consultoris propositum textus canonis nimis ad alia educationis instituta Seminaria assimilare videtur, etiam ex eo quod ingressus in Seminaria permittitur etiam iis qui vocationis signa non p[re] se ferant.

Idem Exc.mus Dominus in sua haesitatione insistit et suffragium fert negativum. Aliis vero textus placet.

Quoad § 3:

Proponente Rev.mo Secretario Ad., locutio « se conferre » cum « ut ad sacerdotium admittantur » mutatur, cum res etiam a Superiore pendeat. Placet.

Canon 5 (1354, § 2 CIC)

« § 1. Pro regula generali habeatur ut adolescentes, qui ad sacerdo-tium accedere intendunt, ad formationem spiritualem eidem conve-nientem et ad officia ei propria instituantur in Seminario maiori, sive per totum formationis tempus, sive, si de circumstantiae suadeant, per tres vel quattuor saltem annos.

§ 2. Extra Seminarium solummodo eandem formationem recipere possunt, ubi loci vel temporis adiuncta id requirant, in casibus ab Epi-scoporum Conferentia regionis ecclesiasticae determinatis.

§ 3. Qui extra seminarium legitimae morantur, ab Ordinario commendentur pio et idoneo sacerdoti, qui invigilet ut ad vitam spiritualem et ad disciplinam sedulo efformentur; curet etiam Ordinarius ut omnes qui ad sacra ministeria se praeparant illam inter se consuetudinem habeant, qua fraterna inter eos amicitia quam maxime foveatur ».

Placet, una admissa emendatione in § 1: loco « regionalis » dicatur « regionis ».

§ 1: Exc.mo tertio Consultori locutio « pro regula generali » minime placet, quia eius usus idem sonat ac Seminarii momenti exinanitio. Idem Exc.mus D.nus proponit ideo ut supprimatur dictio illa et textus canonis a verbo « adulescentes » incipiat.

§ 2: Exc.mus tertius Consultor de exceptionibus quae iuxta textum innumerae admitti poterint, difficultatem movet et proponit ut dicatur « in casibus peculiaribus ».

Alia difficultas ab eodem Exc.mo Domino movetur ex locutione « ubi loci vel temporis adiuncta »: non esse ad rem sustinet, quia potius ad personas quam ad situationem § 2 sese refert. Esset insuper tollendum incisum illud, ne Conferentiae Episcopales ipsae supprimere Seminaria possint invocando loci adiuncta (sicut in Hollandia). Sufficeret expressio « ubi personarum adiuncta id requirant ».

Exc.mus primus Consultor proponit ut dicatur « pro certis alumnis id requiratur, in casibus ab Episcoporum ... » vel « iuxta regulas ab Episcoporum Conferentia regionis ecclesiasticae determinandas ».

Canon 6 (1354, §§ 2 et 3 CIC)

« Seminaria maiora habeantur sive pro ipsa dioecesi, ubi id fieri possit et expedit, sive pro variis simul dioecesibus, secundum Episcoporum Conferentiae regionis ecclesiasticae aut districtus regionalis aestimationem ».

Placet.

Exc.mus tertius Consultor petit ut in textu canonis inseratur idea de fraterna dioecesani et religiosi cleri cooperatione, sicuti in secunda parte n. 21 *Rationis Fundamentalis* habetur.

Canon 7 (novus)

« Seminaria legitime condita ipso iure personalitate iuridica in Ecclesia gaudent ».

Placet.

Canon 8 (1358-1359 CIC)

« § 1. In quolibet Seminario habeantur Rector, qui, generale eius moderamen curans, ei praesit, atque si alumni in ipso Seminario studiis se dedant, etiam magistri seu professores, qui, composita inter se de earum coordinatione ratione, varias disciplinas tradant.

§ 2. In quolibet Seminario unus saltem adsit spiritus director, relictam libertatem alumnis adeundi alios sacerdotes, qui de spirituali alumnorum formatione curam habebant.

§ 3. Duplex habebatur pro iis quae vitam Seminarii internam respiciunt coetus deputatorum:

1) alter constituatur, cuius membra ab Episcopo dioecesano, auditio Consilio presbyterali, eligantur sacerdotes, quos Episcopus consulere potest, immo et in negotiis maioris momenti, audire debet;

2) alter constituatur, cuius membra, secundum praescripta Episcoporum Conferentiae, designentur aliqui Seminarii professores immo vel, in Seminario Maiori etiam aliqui alumni, qui ad disciplinam praesertim in Seminario servandam Rectori operam praestet.

§ 4. Praeterea habeatur coetus deputatorum pro bonorum temporium administratione, cuius membra ab Episcopo, auditio item Consilio presbyterali, eligantur clerici vel etiam laici in re oeconomica periti; hoc munere fungi non possunt Rector et oeconomus et directores spiritus Seminarii necnon Vicarii generales et episcopales dioecesis.

§ 5. Deputati, de quibus in §§ 3 n. 1 et 4, ad sexennium eligantur, sed iterum ad aliud sexennium eligi possunt, nec sine gravi causa amoveantur ».

Animadvertisit Rev.mus Secretarius Ad. quod de iis quae in Codice continentur in can. 1355 et sequentibus, ubi de redditibus pro Seminiorum sustentatione agitur, in fine tractatio fiet: ordo rerum logicus sibi vult quod antea de generalibus, postea de institutione, dein de redditibus sermo sit.

Placet § 1.

Exc.mus tertius Consultor proponit emendationem lexicalem « qui ratione inter se coordinatione composita » loco « composita ... coordinatione ratione ».

Adiungatur insuper canon de requisitis ex parte Moderatorum Seminarii, Rectoris nempe et Professorum. Mentio fiat etiam, ex suggestione Rev.mi quarti Consultoris, de Vice-Rectore, qui Rectori operam dat.

Placet § 2.

Quoad § 3, n. 1 Rev.mus secundus Consultor quaerit ut mentio fiat de omnibus Episcopis quorum dioecesim Seminarium, quando agitur de interdioecesano, inservit.

Proponente Rev.mo Secretario Ad., sequens textus probatur: « alter constituatur, cuius membra ab Episcopo dioecesano, aut si agatur de Seminario interdioecesano ab Episcopis quorum interest, auditio ..., quos Episcopus Episcopive consulere possunt, immo ... debent ».

N. 2 Placet: corrigatur « praestet » cum « praestent ».

Exc.mus tertius Consultor exoptat ut nomen inveniatur pro singulis coetibus de quibus in nn. 1 et 2 huius paragraphi mentio fit. Locutio « ad disciplinam servandam » nimis limitans apparet, iuxta mentem eiusdem Exc.mi D.ni, qui petit ut verbum « servandam » supprimatur; forsitan sufficeret ut sermo fieret de opera praestanda pro aliquibus stabiliendis regulis, quae observari debent.

§ 4 Placet: etiam in hac paragrapho, post verba « ab Episcopo » incisum adiungatur « aut si agatur de Seminario interdioecesano ab Episcopis quorum interest », uti factum est in §1.

§ 5: Exc.mus primus Consultor mallet ut deputati ad quadriennium eligantur propter rationes in voto scripto allatas, sed declarat se non insistere. Res manet prout iacet. Placet.

Canon 9 (1361 CIC)

« § 1. Praeter confessarios ordinarios, alii regulariter ad Seminarium accedant confessarii, atque, salva quidem Seminarii disciplina, integrum semper sit alumnis quemlibet confessarium sive in Seminario sive extra illud adire.

§ 2. In decisionibus ferendis de alumnis ad ordines admittendis aut e Seminario dimittendis, numquam confessariorum votum exquiri potest ».

Placet.

Canon 10 (1363 CIC)

« § 1. Ad Seminarium ab Episcopo dioecesano (vel Superiore Instituti perfectionis competenti) admittantur tantummodo iuvenes qui, attentis eorum dotibus humanis et moralibus, spiritualibus et intellectualibus, eorum valetudine physica et psychica atque conditione familiae, necnon eorum recta voluntate, habiles iudicantur qui ministeriis pastoralibus stabiliter sese dicent.

§ 2. Antequam recipientur, documenta exhibere debent de suscep- tis baptismate et confirmatione aliaque quae, secundum praescripta Institutionis sacerdotalis Rationis in regione vigentis, requiruntur.

§ 3. Qui ex alio Seminario vel ex aliquo Instituto perfectionis dimissi sunt aut sua sponte discesserunt, ne admittantur, nisi prius Episcopus dioecesanus a Rectore Seminarii aut Superiore Instituti noticias obtinuerit de causa eorundem dimissionis aut discessus ac de eorum indole, moribus et ingenio, atque certo compererit nihil in eis esse quod Dei ministris minus conveniat; quas noticias Superiores rogati, secundum veritatem suppeditare debent ».

Cum hoc canone, animadvertisit Rev.mus Secretarius Ad., sermo in- cipit de alumnis eorumque institutione sacerdotali prius in genere, dein spirituali, doctrinali et pastorali.

Tamen aliqui praetermittuntur canones ubi agitur de requisitis pro iis qui in Seminario accipi poterunt et de aliquibus quaestionibus con- nectis cum admissione et dimissione Seminarii alumnorum. Ita ex. gr. agitur de ab aliis Seminariis dimissis; de attendenda valetudine psychica et physica; de iis qui sua sponte recedunt; de illegitimis et sacrilegis; de habenda ratione eorum familiae.

Insuper, adnotat Rev.mus Secretarius Ad., semper supprimitur locutio quae in Codice habetur: « onerata eorum conscientia » cum ad moralem, non ad ius, pertineat. Item vitandum est ut sermo fiat de se- creto, quia amore secretorum accusamur.

Redactio canonum, quae nunc recognitioni submittitur, est forsitan aliquantulum prolixa, tamen, animadvertisit Rev.mus Secretarius Ad., cum de principiis generalibus agatur, formulatio magis ampla melius est ut adhibeatur.

In §1 supprimantur verba « vel Superiore ... competenti », quia, ubi de Religiosis, tractabitur; et in fine §1 indicetur n. 6 decreti conci-

liaris *Optatam totius*, una cum n. 39 *Rationis fundamentalis* S. C. pro Institutione Catholica.

§ 2 placet: loco « requiruntur » dicatur « requirantur ».

§ 3 placet: loco « Instituto perfectionis » dicatur « Instituto religioso ».

Exc.mus tertius Consultor memorat decretum *Consiliis initis* diei 12 iulii 1941, de ex Seminaristis qui denuo Seminarium ingredi cupiunt, et decretum *Sollemne* diei 12 iulii 1957, qui de ex-seminaristis religiosis tractat, qui ingredi exoptant Seminarium dioecesanum.

Post decreti *De Episcoporum munib'bus* promulgationem Sacra Congregatio pro Institutione Catholica quaequivit an sustineretur obligatio Ordinarii recurrendi ad Sedem Apostolicam pro admittendis in Seminarium alumnis, qui, sive ex alio Seminario sive ex religiosis dimissis, provenirent.

Sacra Congregatio, responso a Secretaria Status, die 23 martii 1967 - Prot. 2083/67, accepto illa memorata decreta in vigore manere, supradicta decreta mentibus iterum mandavit.

Ideo Exc.mus Dominus quaerit an cogitatum sic hac de re, annon, quia multae in praxi oriuntur difficultates ex earum dispositionum inobservantia.

Iuxta Exc.mum primum Consultorem, textus § 3 huius canonis elementa pro necessaria certitudine assequenda satis continet.

Rev.mus secundus Consultor quaerit an dispositiones, quae in decretis ab Exc.mo tertio Consultore memoratis traduntur, diversae sint ac illae quae in hac paragrapho habentur.

Notat Exc.mus tertius Consultor mentionem de recursu ad Sanctam Sedem pro illis admittendis alumnis in nostro textu non adesse.

Exc.mus primus Consultor proponit ut addantur verba « de iis rebus fusius agant Conferentiae Episcopales ». Quod placet aliis.

Canon 11 (novus)

« Si id ad alumnorum pleniorum institutionem maturioremve ad sacros Ordines praeparationem opportunum aestimaverint, Episcoporum Conferentiae decernere valent ut candidati, sive omnes, sive, secundum iudicium Episcopi dioecesani, aliqui, probationi pro tempore determinato subiiciantur, et quidem aut expleto curriculo studiorum philosophico-theologico, post receptum nempe ordinem diaconatus, ad normam can. ... (de Sacra Ordinatione), aut etiam ineunte vel de-

currente eodem studiorum curriculo (cfr. S. Congregatio pro Institutione catholica, *Ratio fundamentalis sacerdotalis*, n. 42) ».

Huius canonis redactio concordat cum n. 42 *Rationis fundamentalis* et remittit ad can. 11, § 2 Coetus de Sacramentis, ubi Episcopis facultas tribuitur statuendi ut post expletum studiorum curriculum diaconi per congruum tempus in cura pastorali partem habeant, diaconalem exercentes ordinem, antequam ad presbyteratum promoveantur.

Placet.

Circa motiva quae in primis lineis canonis adducuntur Exc.mus tertius Consultor animadvertisit quod sive in *Ratione*, sive in decreto *Optatam totius*, n. 12 aliquid aliud profertur quod bene est ut inseratur, id est: « et ad profundorem reddendam formationem spiritualem ». Adhibetur ideo formulatio quae in n. 12 citati decreti invenitur. Et insuper motivum probationis (quod est in quarta linea canonis) in initio ponatur.

Canon 12 (novus)

« Antequam alumnis Seminarii ordinationes sacrae conferantur, Rector Seminarii de eorundem idoneitate et aptitudine ad vitam ordinis congruentem ducendam inquisitionem instituat, audiendo eorum parochos, alios quoque sacerdotes, immo vel delectos laicos, collectasque notitias transmittat Episcopo dioecesano, cuius est de candidatorum idoneitate iudicare (cf. *Ratio fund. Inst. sac.*, n. 41) ».

Rev.mus secundus Consultor petit ut melius determinentur sacerdotes, praeter parochum, et laici, qui de idoneitate, aptitudine ordinandorum audiri possunt.

Proponente Rev.mo Secretario Ad., loco « alios » dicatur « aliosque qui eosdem bene noverint ». Notat insuper idem Rev.mus Secretarius Ad. locutionem ad ea quae in coetu de Sacramentis dicta sunt, ubi de ordine fit sermo, respondere.

Exc.mus primus Consultor querit num non expedit ut magis pressius indicetur Episcopum esse ultimo de candidatorum idoneitate iudicare. Respondit Rev.mus Secretarius Ad. revera iam in textu res ita esse, quia Episcopus est qui iudicat, dum alii elementa pro iudicio solummodo praestant.

Placet totus canon cum supradicta emendatione.

Exc.mus tertius Consultor notat forsan tautologiam haberi inter « idoneitas et aptitudo » de quibus sermo est in textu canonis.

Negat Exc.mus primus Consultor, quia idoneitas est aliquid radicale: qui est idoneus potest non esse aptus.

Canon 13 (novus)

« § 1. In singulis regionibus ecclesiasticis, sicut et in provinciis ecclesiasticis quae ad regionem ecclesiasticam non pertinent, habeatur *Institutionis sacerdotalis Ratio*, ab Episcoporum Conferentia, attentis quidem normis a supra Ecclesiae auctoritate latis, statuenda et a Sancta Sede approbanda, novis quoque adjunctis, approbante item Sancta Sede, accommodanda, qua institutionis in Seminario tradendae definiuntur summa principia atque normae generales necessitatibus pastoralibus uniuscuiusque regionis, vel provinciae, aptatae.

§ 2. Normae Rationis de qua in § 1 serventur in omnibus clero dioecesani Seminariis tum dioecesanis tum interdioecesanis regionis, vel provinciae ecclesiasticae pro qua statuuntur (Decr. *Optatam totius*, n. 1, *Ratio fundamentalis*, n. 1) ».

Rev.mus Secretarius Ad. in mentem Consultorum optata revocat circa canones de institutione sacerdotali et principia fundamentalia et directiva, quae in Relatione Sess. III^{ra} huius Coetus ([cfr. *Communicationes* 8 (1976) 116-119]) suggesta sunt. Textus canonis a Decreto conciliari *Optatam totius* sumptus est et n. 1 *Rationis Fundamentalis* correspondet.

Quoad § 1 Rev.mus secundus Consultor petit ut etiam in singulis ecclesiasticis provinciis quae ad aliquam regionem ecclesiasticam non pertineant, *Institutionis sacerdotalis Ratio* habeatur. Placet.

Adiungatur verbum « singulis » post « sicut et in ».

Placet § 1a.

Quoad § 2: Rev.mo quarto Consultori haec paragraphus inutilis videtur: inutilis quia omnino evidens. Concordat Rev.mus Secretarius Ad., qui, tamen, opinatur quod melius est ut remaneat cum textus in Decreto *Optatam totius* habeatur.

Exc.mus primus Consultor praefert ut textus remaneat, claritatis causa: quod abundat non vitiat, et interpretatio ipsius paragraphi magis clara evadit. Insuper, notat Rev.mus Secretarius Ad., in § 2 obligatio affirmatur.

Placet igitur ut remaneat textus § 2 prouti est.

Canon 14 (novus)

« Habeat insuper unumquodque Seminarium Ordinationem propriam (Règlement, Lebensordnung, Regolamento, Rule of Life, Reglamento), ab Episcopo dioecesano aut, si de Seminario interdioecesano agatur, ab Episcopis quorum interest, probatam, qua normae Institutionis sacerdotalis Rationis, de qua in can. 13, adjunctis particularibus accommodentur ac pressius determinentur quae disciplinae praesertim capita ad alumnorum cotidianam vitam et totius Instituti ordinem spectant (*Ratio fundamentalis*, nn. 2 et 25).

Cum nulla animadversio habeatur, textus canonis prout iacet probatur. Petit tamen Exc.mus primus Consultor ut deleantur verba « Règlement ... etc. ». In Codice non aderunt, notat Rev.mus Secretarius Ad.

Canon 15 (novus)

« Alumnorum in Seminario formatio spiritualis ac institutio doctrinalis et pastoralis harmonice componantur atque ad id ordinentur ut eidem maturitatem humanam, uniuscuiusque indoli convenientem, acquirant atque animi fortitudine in fide vivenda et testanda ac evangelica caritate emineant, atque ita apti evadant ut viva Aeterni sacerdotis instrumenta efficiantur qui, Dei servitio ac hominum ministerio pastorali totaliter sese devoentes, mirabile Christi opus salutis persequi valent (cf. Decr. *Optatam totius*, n. 12; Decr. *Presbyterorum Ordinis*, nn. 8, 11 et 12) ».

Hoc canone principium generale statuitur, sicut Consultores in Sessione III rogaverunt, animadvertisit Rev.mus Secretarius Ad. Forsan textus dici potest nimis theologicus; attamen, opinatur idem Rev.mus, probari potest, cum sacerdotis figurae elementa tradantur.

Placet.

Exc.mus tertius Consultor petit ut post « maturitatem humanam » addatur « et christianam ». Ipse insuper preferret quod textus canonis verbis n. 4 *Optatam totius* constet, ita ut sacerdotis definitio, vel descriptio, magis evadat completa.

Canon 16 (novus)

« § 1. Institutio spiritualis, quae cum doctrinali et pastorali arcte coniuncta sit oportet, ita impertiatur, ut alumni spiritu Evangelii rea-

pse imbuantur et intima totius vitae consortione configurentur Christo, qui non venit ministrari, sed ministrare (cf. *Mt* 20, 28) (cf. Decr. *Optatam totius*, n. 8; *Ratio fundamentalis*, n. 44).

§ 2. Prae oculis habito fine pastorali totius formationis ministerialis, ita instituantur alumni ut secundum totum hominem maturescant et gratiam baptismalem, qua homo elevatur, ad perfectionem evolvant; illas excolere discant virtutes quae in hominum consortione pluris fiunt et ipsa caritate christiana requiruntur; formentur ad sinceritatem, assiduam iustitiae curam, in promissis fidem, in agendo urbanitatem, in colloquiis modestiam cum caritate coniunctam, ad spiritum fraterni servitii, operositatis, ad cooperationem cum aliis, ita quidem ut ad harmonicam conciliationem inter bona humana et supernaturalia pervenire valeant (cf. Decr. *Optatam totius*, n. 11; Decr. *Presbyterorum Ordinis*, n. 3; *Ratio fundamentalis*, nn. 45 et 51).

§ 3. Imbuantur alumni amore Ecclesiae Christi, Pontifici Romano, Petri successori, humili et filiali caritate devincti atque proprio Episcopo tamquam fidei cooperatores devotique adiutores adhaerentes et sociam cum fratribus operam praestantes; per vitam in Seminario communem, atque per amicitiae coniunctionisque necessitudinem cum aliis excultam praeparentur ad unionem communitati dioecesani Presbyterii, cuius in Ecclesiae servitio erunt consortes (cf. Decr. *Presbyterorum Ordinis*, nn. 8 et 9; *Ratio fundamentalis*, n. 47) ».

Huius canonis textus e decreto conciliari *Optatam totius* sumptus est, et cum eis quae in *Ratione Fundamentalis* continentur congruit.

Quod § 1: Rev.mo Secretario Ad. quaerenti an SS. Evangelii citatio servanda sit in textu, omnes negative respondent Consultores, cum, hodie praesertim, textus citatus de solo sacerdotis servitio sociali declaretur (Exc.mus primus Consultor) et melius sit tantum de formatione spirituali sermonem in hoc canone instituere. Et ideo ultima paragraphi verba expunguntur. Convenit etiam ut mutetur « consors » cum « ordinatione ».

Rev.mus quartus Consultor proponit ut verba « et pastorali arcte coniuncta » tollantur cum iam sint in praecedenti canone: tamen non insistit. Cum ali sint contrarii, textus remanet prout iacet.

Quoad § 2 Exc.mus primus Consultor proponit ut post « *prae oculis* » adverbium « *constanter* » adiungatur.

Placet alii.

Rev.mus Secretarius Ad. quaerit an enumeratio virtutum servanda

sit. Et post aliquam disceptationem omnes conveniunt ut verba « formentur ... cum aliis » supprimantur.

Placet § 2 cum emendationibus probatis.

Iuxta Exc.mum tertium Consultorem aliquae res in textu canonis non satis exprimuntur, vel saltem alio in loco essent exprimendae: id est:

- a) de relatione ad mundum spiritu apostolico et missionario;
- b) de sacerdotis sanctificatione per ministerium; et insuper quaerit;
- c) an sit satis dictum de caritate.

Quoad § 3: Rev.mus Secretarius Ad., quoad verborum usum, notat « cooperatores » de sacerdotibus dici et « adiutores » de diaconis.

Animadvertisit Rev.mus quartus Consultor seminaristas considerari nequi iam uti cooperatores vel adiutores, neque tale ius sibi tribui posse.

Rev.mus secundus Consultor ad hoc vitandum proponit ut ante « Episcopo » adiungatur verbum « praeparentur »: cui assentient Exc.mus primus et Rev.mus quartus Consultores ac Rev.mus Secretarius Ad.

Textus itaque emendatus hoc modo sonat: « Ita formentur alumni ut amore Ecclesiae Christi reapse sint imbuti, Pontifici Romano... ».

Placet.

Exc.mus tertius Consultor dicit se magni facere ut radix huius amicitiae exprimatur, quae in n. 47 *Rationis Fundamentalis* « sacramentali fraternitate » indicatur.

Canon 17 (CIC 1367)

« § 1. Celebratio Eucharistica, quae communione sacramentali consummatur, centrum sit totius vitae Seminarii, ita ut alumni, ipsam Christi caritatem participantes animi robur pro sua vita spirituali et apostolico labore ex hoc ditissimo praesertim fonte hauriant (cf. *Ratio Fundamentalis*, n. 52).

§ 2. Formationi ad cultum Eucharisticum iungatur formatio ad divinum officium, quo Dei ministri, nomine Ecclesiae pro toto populo sibi commisso, immo pro universo mundo, Deum deprecentur (cfr. Decr. *Presbyterorum Ordinis*, n. 5; *Ratio Fundamentalis*, n. 53).

§ 3. Institutionis sacerdotalis Ratione foveantur quoque quae ve-

nerando Ecclesiae usu commendata sunt pietatis exercitia, uti sunt meditatio cotidiana, SS. Sacramenti adoratio, Rosarii Mariiani recitatio aliave quorum exercitio alumni spiritum orationis acquirant atque vocationis suae robur consequentur (cf. *Decr. Optatam totius* n. 8).

§ 4. Ad Sacrementum Paenitentiae frequenter accedere assuescant alumni, et unusquisque habeat directorem spiritualem, liber quidem electum, cui confidenter conscientiam aperire possit (cf. *Ratio Fundamentalis*, n. 55).

§ 5. Singulis annis alumni exercitiis spiritualibus vacent, ratione et modo in Ratione institutionis determinatis ».

Placet § 1.

Quoad § 2: Rev.mo secundo Consultori textus non sat perspicuus videtur et proponit ut post « divinum officium » adiungatur « personandum ». Verbum non placet Exc.mo primo Consultori, quia recitationem materialem nimis sapit. Tandem aliquando convenitur ut textus remaneat prout iacet.

Quoad § 3: Omnes convenient de pietatis exercitiorum enumerazione supprimenda et loco « quoque » dicatur « etiam ».

Exc.mus tertius Consultor quaerit cur dicatur « Institutionis ... foveantur » et non « in Seminario foveantur pietatis exercitia ».

Placet § 4.

Quoad § 5: post « institutionis » adiungatur « sacerdotalis ».

Placet.

Canon 18 (novus)

« De oneribus quae ministris Ecclesiae propria sunt alumni debite reddantur certiores, nulla vitae sacerdotalis difficultate reticita; ad servandum statum coelibatus, quem qui libere amplectantur solos Ecclesiae latina ad sacerdotium admittit, aptis mediis praeparentur eumque ut peculiare Dei donum in honore habere discant (cf. *Decr. Optatam totius*, n. 10; *Decr. Presbyterorum Ordinis*, n. 16; Paulus IV, Encycl. *Sacerdotalis coelibatus*, 24 iun. 1967: *AAS*, 59 [1967], pp 657-697) ».

Exc.mus primus Consultor praefert ut canon in duas paragraphos dividatur, ita ut formatio ad coelibatum peculiariter affirmetur. Convenient alii. Textus igitur, proponente Rev.mo Secretario Ad., ita est:
§ 1. De oneribus ... reticita. – § 2. Ad servandum ... amplectantur soli in Ecclesia ... ».

Placet.

Canon 19 (novus)

« Institutio doctrinalis tradenda id intendit ut alumni, una cum cultura generali necessitatibus loci ac temporis accommodata, amplam atque solidam acquirant in scientiis sacris doctrinam, ita ut, propria fide inde fundata et nutrita, Evangelii doctrinam hominibus sui temporis apte atque ratione eorundem ingenio accommodata nuntiare valeant (cf. Decr. *Optatam totius*, nn. 13-17; Const. past. *Gaudium et spes*, n. 58, 62; Decr. *Ad gentes*, n. 16; *Ratio Fundamentalis*, n. 59).

Canonis textus de formatione doctrinali clericorum, animadvertisit Rev.mus Secretarius Ad., confectus est habita ratione de Consultorum optatis et criteriis concordatis in anteacta Sessione III huius Coetus (cf. Relatio Sess. III, in *Communicationes*, 8 [1976] 118-119, necnon de his quae in *Ratione Fundamentalis* continentur inde a pag. 45).

Uti pro institutione spirituali etiam hic ponitur prius canon generalis, quo ipsius doctrinalis institutionis finis exprimitur; scilicet quem formatio doctrinalis intendere debet.

Ad repetitionem vitandam, Rev.mus secundus Consultor proponit ut in linea 2 AaA, loco « accommodata » dicatur « consentanea ».

Placet.

Canon 20 (CIC 1364, 2° et 3°)

« § 1. Licet alumni, ad normam can. 4, § 3, ad Seminarium accedere valeant tantum post adeptam humanisticam et scientificam formationem, haec eorundem formatio, prout id expedire videatur, prioribus praesertim curriculi studiorum annis, in Seminario compleatur, secundum praescripta Institutionis Rationis in regione vigentis.

§ 2. Eadem Institutionis Ratione provideatur ut alumni non tantum accurate lingua patria sint edocti, sed ut congruam habeant cognitionem linguae latinae necnon alienarum linguarum, quarum scientia ad eorum formationem, temporis ac loci adjunctis convenientem aut ad ministerium pastorale futurum exercendum necessaria aut utilis videatur ».

Placet § 1.

Exc.mus tertius Consultor, loco « prout id expedire videatur », ut adaequate idea exprimatur, proponit ut dicatur « post adeptam... » vel melius « si formatio humanistica et scientifica non est sufficiens ».

Placet § 2.

Canon 21 (CIC 1365)

« Quae in ipso Seminario ordinantur studia philosophica et theologica, sive, iuxta Institutionis Rationem, successive sive coniuncte peraguntur, saltem sexennium completum complectantur, ita quidem ut tempus philosophicis disciplinis dedicatum integrum biennium, tempus studii theologicis deditum integrum quadriennium adaequet (*Ratio Fundamentalis*, nn. 60, 70 et 76) ».

Canon respicit studiorum disciplinae philosophicae et theologicae durationem. Rev.mus Secretarius Ad. mutationes verbales proponit ratione stylistica: « sive successive ... peragi possunt; eadem completum saltem sexennium ».

Placet.

Canon 22 (novus)

« Incipiente curriculo studiorum philosophico-theologicorum, alumnis tradatur generalis, per congruum tempus protracta, introduc-tio in mysterium Christi et historiam salutis, qua quidem, disciplinis philosophica et theologica apte compositis, alumni studiorum ecclesias-ticorum sensum, ordinem ac finem pastoralem conspiciant simulque ad propriam vitam universam fide fundandam iuventur (cf. Decr. *Op-tatam totius*, n. 14; *Ratio Fundamentalis*, nn. 61 et 62) ».

Placet.

Exc.mus tertius Consultor animadvertisit Concilium tria indicasse motiva pro studiis philosophicis et theologicis seminaristarum, nempe: ut habeant ideam curriculi studiorum; ut in fide firmentur; ut amorem vocationis concipient et amore in vocatione fundentur. Haec omnia in n. 62 *Rationis Fundamentalis* describuntur. In textu canonis desinit ter-tium motivum et idem Exc.mus D.nus proponit ut ante « fide » adiun-gantur « necnon ad propriam vocationem », – vel melius, sicuti habe-tur in citata *Ratione* « ad propriam fidem fundandam atque ad vocatio-nem sacerdotalem penitus intelligendam et prudentius amplec-tendam ».

Placet textus propositus uti est aliis. Idem Exc.mus Consultor praecise insistit ex certitudine quam sibi comparavit visitatione aposto-lica in Germania peracta.

Canon 23 (novus)

« Philosophica institutio, quae innixa sit oportet patrimonio philosophico perenniter valido, cuius testes sunt praeciali philosophi christiani, sed et rationem habeat requiritur philosophicae investigationis progradientis aetatis, ita tradatur ut alumnorum formationem humanae reapse perficiat eorumque mentis acutiem provehat, atque eos ad studia theologica persolvenda necnon ad ministeria apostolica obeunda aptiores reddat (Decr. *Optatam totius*, n. 15; Const. past. *Gaudium et spes*, n. 44, 59; Decl. *Gravissimum educationis*, n. 10; Decr. *Ad gentes*, n. 16) ».

Canon specifice de philosophica institutione tractat. Exc.mus primus Consultor proponit ut ante verbum « testes », inseratur « magistri ». Pro Rev.mo quarto Consultori sufficit « testes », sed non insitit. Rev.mus Secretarius Ad. proponit ut dicatur « cuius magistri et testes praesertim sunt ... ». Concordant alii. Loco « persolvenda » dicatur « perficienda ».

Placet canon cum emendationibus propositis.

Canon 24 (CIC 1365 § 20)

« § 1. Institutio theologica, in lumine fidei, sub Magisterii ductu, ita impertiatur, ut alumni integrum doctrinam catholicam, divina Revelatione innixam, percognoscant, propriae vitae spiritualis reddant alimentum eamque, ministerium exercentes, rite annuntiare ac tueri valeant (cf. Decr. *Optatam totius*, n. 16).

§ 2. In Sacra Scriptura, quae universae theologiae veluti anima esse debet (cf. Leo XIII, Enc. *Providentissimus Deus*, 18 nov. 1893: *ASS*, 26 [1893], 283), peculiari diligentia erudiantur alumni; congrua praevia introductione praemissa, methodo exegeseos initientur ac ita edoceantur ut totius Sacrae Scripturae conspectum acquirant (cf. Decr. *Optatam totius*, n. 16; Const. *Dei Verbum*, n. 23; *Ratio Fundamentalis*, n. 78).

§ 3. Lectiones habeantur Theologiae dogmaticae, positivae atque speculativae, textibus Sacrae Scripturae semper innixae; itemque lectiones Theologiae moralis et pastoralis, Liturgiae, Historiae ecclesiasticae, Iuris canonici necnon aliarum disciplinarum auxiliarium atque specialium, ad normam praescriptorum Institutionis sacerdotalis Rationis ».

Specifico canon de theologica institutione tractat.

Placet.

Pro Exc.mo primo et Rev.mis secundo et quarto Consultoribus sufficit « requiritur ».

Canon 25 (CIC 1366)

« § 1 Ad Magistri munus in disciplinis philosophicis, theologicis et iuridicis, ab Episcopo aut ab Episcopis quorum interest, auditio coetu deputatorum Seminarii, de quo in can. 8, § 3, 1 AoA, ii, ceteris paribus, nominentur qui Laurea doctorali potiti sunt in Universitate studiorum aut Facultate a Sancta Sede recognita.

§ 2. Distincti totidem nominentur Magistri ad docendam S. Scripturam, Theologiam dogmaticam, Theologiam moralem, historiam ecclesiasticam, Ius canonicum aliasque, quae propria methodo tradendae sunt, disciplinas ».

Quoad § 1:

Rev.mus Secretarius Ad., ex antecedenti propositione Rev.mi cuiusdam Consultoris ab hac Sessione absentis, proponit ut textui mentio de Religiosis adiungatur, qui ad normam suarum Constitutionum licentiam docendi donati sunt: quod aliis placet; ideoque post « recognita » dicatur « aut si agatur de Religiosis ».

Exc.mus primus Consultor vellet ut post « disciplinis ... iuridicis », « et pastoralibus » adiungatur. Notat tamen Rev.mus Secretarius Ad. hucusque facultatem, quae pastoralem specificem respiciat, erectam non inveniri sed cum disciplinis theologicis cumulari.

Placet.

Exc.mus tertius Consultor notat in *Ratione Fundamentalis* etiam de Professorum collegio, deque Rectoris consultatione mentionem fieri, ideoque sibi opportunum videtur in textu, post « auditio coetu deputatorum » ... adiungatur « et consulto Rectore et collegio Professorum ».

Canon 26 (novus)

« § 1. Magistri in disciplinis tradendis de intima universae doctrinae fidei unitate et harmonia iugiter solliciti sint, ut unam scientiam, nempe fidei et Evangelii, alumni se discere experiantur; quod ut aptius obtineatur, adsit in Seminario qui integrum studiorum ordinationem moderetur (cf. Decr. *Optatam totius*, n. 5, 17; Const. *Sacrosanctum Concilium*, n. 16).

§ 2. Curent ut universa institutio doctrinalis tradatur ratione ingenio ac indoli uniuscuiusque populi propriis accommodata.

§ 3. Edoceant alumnos ita ut et ipsi habiles fiant qui aptis investigationibus propriis quaestiones scientifica methodo examinent; instuantur igitur exercitationes, in quibus, sub moderamine Magistrorum, alumni proprio labore studia quaedam persolvere discant ».

Quoad § 1:

Propter difficultatem, quam Exc.mus primus et Rev.mi secundus ac quartus Consultores movent contra expressionem « nempe fidei et Evangelii », convenit ut haec verba deleantur, eo vel magis quod iam antea de iisdem tractatum est.

Placet.

Placent etiam paragraphi 2 et 3.

Exc.mus tertius Consultor praefert quod simul cum studio privato personali etiam labor in coetu commendetur. Animadvertisit, insuper, terminum « exercitationes » univocum non esset et melius est ut aliquid dicatur de variis exercitationum modis, ita ut terminum « exercitatio » sensum quam maxime latum habeat.

Rev.mus secundus Consultor proponit ut dicatur « exercitationum modi », et Rev.mus quartus Consultor ut, loco « in quibus », dicatur « quibus ».

Canon 27 (novus)

« Licet universa alumnorum in Seminario formatio pastoralem finem persequatur, institutio stricte pastoralis in eodem ordinetur, quae alumni edoceantur quae, attentis quoque loci ac temporis necessitatibus, ad ministerium Dei populum docendi, sanctificandi et regendi exercendum pertinent principia et artes (cf. Decr. *Optatam totius*, n. 4 ».

In Codice — notat Rev.mus Secretarius Ad. — de institutione pastorali sermo tantum est in § 3 can. 1365, dum in textu qui nunc proponitur aliqua saltem principia exponuntur, quae a decreto conciliari *Optatam totius* mutuata sunt. Ut iam antea dictum est, primus canon finem generalem indicat.

Placet textus canonis.

Canon 28 (novus)

« § 1. Diligenter instruantur alumni in iis quae peculiari ratione ad sacram ministerium spectant, praesertim in arte catechetica et homiletica exercenda, in cultu divino et sacramentis celebrandis, in pastorali cum hominibus, etiam non catholicis vel non creditibus, commercio habendo, in paroecia administranda atque in ceteris pastoralibus muneribus adimplendis.

§ 2. Instituantur in variis efficacioribusque apostolatus formis, necessitatibus loci ac temporis aptatis (cf. Decr. *Optatam totius*, n. 20; Decr. *Christus Dominus*, nn. 17-18; Decr. *Presbyterorum ordinis*, n. 9).

§ 3. Edoceantur alumni de universae Ecclesiae necessitatibus, de quaestionibus oecumenicis, de missionalibus, necnon de aliis, socialibus quoque, in variis terrarum partibus urgentioribus (cf. Decr. *Optatam totius*, n. 20; Const. dogm. *Lumen gentium*, n. 17, 23; Decr. *Christus Dominus*, n. 6; Decr. *Ad gentes*, n. 39; Decr. *Orientalium Ecclesiarum*, n. 4; Paulus VI, Litt. Enc. *Populorum progressio*, 2 apr. 1967: *AAS*, 49 [1967], p. 257 s.) ».

Quoad § 1:

Exc.mus primus Consultor proponit ut inseratur mentio de directione spirituali sicut in *Ratione Fundamentalii* (n. 94), ubi praecise dicitur « directionem spiritualem pro variis statibus vitae ». Cui assensit Rev.mus secundus Consultor, dum Rev.mus Secretarius Ad. insertiōnem non opportunam reputat.

Rev.mus quartus Consultor proponit ut dicatur « in pastorali commercio habendo *cum hominibus* pro variis statibus vitae ».

Post aliquam disceptationem, cui participat etiam Exc.mus tertius Consultor — nuper ingressus — convenitur ut post « in pastorali » addantur verba « attenta etiam eorum conditione propria ».

Placet.

Placent paragraphi 2 et 3.

Canon 29 (CIC 1365 § 3)

« Ut apostolatus exercendi artem in opere ipso etiam addiscant, alumni, tum studiorum curriculo decurrente tum feriarum tempore, praxi pastorali initientur per oportunas, sub moderamine sacerdotis periti habitas, exercitationes, alumnorum aetati et locorum condicioni

aptatas, de iudicio Episcopi, determinandas (cf. *Decr. Optatam totius*, n. 21).

Proponente Exc.mo tertio Consultore, loco « tum studiorum ... tum feriarum » dicatur « sive ... sive ».

Placet.

Canon 30 (novus)

« Quo formatio neo-sacerdotum etiam post Seminarium perficiatur Episcoporum Conferentiae, si id expedire iudicaverint, in Institutionis Ratione statuere valent ut iidem per annum aut biennium, per aliquot dies singulis hebdomadis, studio pastorali vacent, aut alia ratione per certum tempus in re pastorali aptius instituantur (cf. S. C. pro Clericis, Litterae circulares « De permanenti cleri, maxime iunioris, institutione et formatione », 4 nov. 1969, nn. 16-21) ».

Prae oculis habita ea quae in *Ratione Fundamentalii* continentur, proponentibus Exc.mo tertio Consultore et Rev.mo Secretario Ad., locutiones « per annum aut biennium » et « per certum tempus » cum « certo tempore » et « per determinatum tempus » substituuntur.

Placet.

Canon 31 (CIC 1357)

« § 1. Episcopo dioecesano, aut si de Seminario interdioecesano agatur Episcopis quorum interest, competit quae ad Seminarii supremum regimen et administrationem spectant decernere, attentis praescriptis a Sancta Sede necnon ab Episcoporum Conferentia statutis.

§ 2. Episcopus dioecesanus, et si de Seminario interdioecesano agatur Episcopi quorum interest, frequenter Seminarium per se visitent, in formationem alumnorum spiritualem et ecclesiasticam necnon quae in eodem tradatur philosophicam et theologicam invigilent, et de alumnorum vocatione, indole, pietate ac profectu cognitionem omni ope sibi comparent, maxime intuitu sacrarum ordinationum conferendarum ».

Placet § 1, cum satis clare appareat, etiam per comparationem cum can. 13, *Institutionis Rationem esse de competentia Conferentiae Episcoporum*.

Quoad § 2:

Ut distinctius affirmetur — si agatur de Seminario interdioecesano — Episcopum tantum suos alumnos visitare posse, proponente Rev.mo secundo Consultore, post « in formatione » adiungitur suorum ». Placet.

Canon 32 (CIC 1360 §§ 1)

« Rectori Seminarii, cuius est cotidianum moderamen Seminarii, ad normam Institutionis Rationis ac Seminarii Ordinationis, curare, in propriis muneribus adimplendis omnes obtemperare debent ».

Placet.

Canon 33 (CIC 1369 §§ 1 et 3)

« § 1. Seminarii Rector, itemque, sub eiusdem auctoritate, moderatores et professores curent ut alumni normas Ratione Institutionis sacerdotalis necnon Seminarii Ordinatione praescriptas adamussim servent.

§ 2. Sedulo invigilent Seminarii Rector atque studiorum moderator ut magistri suo munere rite fungantur, secundum praescripta Ratione institutionis sacerdotalis ac Seminarii Ordinationis ».

Placet § 1.

Quoad § 2: cum nimis durum verbum « invigilent » hodie videatur, proponente Exc.mo tertio Consultore, ponitur « provideantur ».

Placet textus canonis.

Canon 34 (CIC 1368)

« Exemptum a regimine (iurisdictione) paroeciali Seminarium esto: et pro omnibus, qui in Seminario sunt, parochi officium, excepta materia matrimoniali et firmo praescripto can. (891), obeat Seminarii Rector eiusve delegatus ».

Placet.

Canon 35 (novus)

« Seminarii constitutioni, alumnorum sustentationi necnon professorum remunerationi providere debent Episcopus dioecesanus, aut, si de Seminario interdioecesano agatur, pro rata parte singuli Episcopi dioecesani quorum alumni in Seminario instituuntur ».

Principia generalia ponuntur de Seminarii sustentatione et postea in canonibus qui sequuntur peculiares dantur normae sive pro sustentatione sive pro recta eius administratione.

Post « seminarii constitutioni » addatur « et conservationi ».

Placet.

Canon 36 (novus)

« Anno ineunte Coetus deputatorum Seminarii de quo in can. 8, § 4, conficiat quaestuum et erogationum quae pro Seminarii administratione praevidentur rationem, annoque vertente accepti atque expensi rationem, ab Episcopis quorum interest probandas ».

Placet.

Canon 37 (CIC 1355)

« Ut Seminarii constitutioni atque alumnorum professorumque sustentationi provideatur, possunt Episcopi:

- 1) parochos aliasque ecclesiarum, etiam exemptarum, rectores iubere ut statim temporibus in ecclesia ad eum finem stipem exquirant;
- 2) tributum seu *taxam* in dioecesi imperare ».

Placet cum emendationibus quae sequuntur: post « constitutioni » — ut factum est in can. 35 — adiungatur « et conservationi » et post « provideatur » ponatur « si proprii reditus deficiant ».

Canon 38 (CIC 1356)

« § 1. Tributo pro Seminario obnoxia sunt, quavis appellatione remota, reprobata qualibet contraria consuetudine et abrogato quolibet privilegio, mensa episcopal, quaelibet paroeciae, quamvis alios reditus quam fidelium oblationes non habeant, christifidelium consociationes publicae itemque privatae quae personalitate iuridica in Ecclesia gaudent, necnon domus religiosae, etsi exemptae, nisi solis elemosynis sustententur aut in eis collegium dissentium vel docentium ad commune Ecclesiae bonum promovendum actu habeatur.

§ 2. Tributum de quo in § 1 debet esse generale, reditibus eorum qui eidem obnoxii sunt proportionatum atque iuxta necessitates Seminarii determinatum, secundum praescripta Episcoporum Conferentiae regionis, a Sancta Sede probanda ».

Placet textus canonis, demptis tamen verbis « quavis appellatione remota » in § 1.

Tandem aliquando finis discussioni imponitur.

Romae, 10 aprilis 1970.

MARIANUS DE NICOLÒ
Actuarius

CANONES RECOGNITI
DE INSTITUTIONE CLERICORUM

Canon 1 (1352 CIC)

Ecclesiae officium est atque ius proprium et exclusivum eos instituendi qui, ut ad ministeria ecclesiastica deputentur, se praeparent.

Canon 2 (novus)

Auctoritates quae de clericorum institutione normas edant competentes sunt Sancta Sedes atque, ad institutionem clericorum dioecesorum quod attinet, Episcoporum Conferentiae regionis et districtus regionalis necnon Episcopi dioecesani, ad normam canonum qui sequuntur, ad institutionem clericorum in Institutis religiosis quod spectat, eorum Superiores, ad normam iuris et Constitutionum.

Canon 3 (1353 CIC)

§ 1. Universae communitati christiana officium incumbit fovendarum vocationum, ut necessitatibus ministeriorum in Ecclesia sufficienter provideatur; in specie:

- 1) ipsi parentes christiani curent ut familiae suae ambitus spiritus fidei, caritatis et pietatis animatus sit, in quo germina vocationis oriri possint ac sustententur;
- 2) magistri atque omnes qui in puerorum iuvenumque institutione aliquam partem habent, praecipue Consociationes iuvenum catholicae, educationis rationem instituant quae apta sit etiam ad vocationes excollendas;
- 3) peculiari ratione sacerdotes, prae caeteris parochi, zelo apostolico ac propria vita sacerdotali laeto animo peracta, adolescentibus eximium vitae ministerialis valorem ostendant, atque debita cum prudentia semper ad vocationes sacerdotiales suscitandas, easque, si quas percipere existiment, fovendas, operam dent;
- 4) Episcopi, quorum maxime est de vocationibus provehendis curam habere, populum sibi commissum de momento ministerii sacri deque ministrorum in Ecclesia necessitate edoceant, incopta ad vocaciones fovendas, opera praesertim ad hoc instituta, suscent, sustentent ac, consiliis etiam initis cum aliis Episcopis necnon Superioribus Religiosis, coordinent, atque quos ad divina ministeria vocatos iudicave-

rint omni ope adiuvent (*Decr. Optatam totius*, n. 2; *Decr. Apostolicam actuositatem*, n. 11).

§ 2. Solliciti sint etiam sacerdotes, praesertim vero Episcopi, ut qui maturioris aetatis viri ad ministeria divina sese vocatos aestiment, prudenter verbo opereque adiuentur ac debite praeparentur.

Canon 4 (CIC 1354)

§ 1. Prout id sinant locorum adiuncta, serventur ubi exsistunt Seminaria minora aliave instituta id genus, in quibus nempe, vocationum fovendarum gratia, provideatur ut peculiari formatio religiosa una cum institutione humanistica et scientifica tradatur; immo ubi id expedire iudicaverit Episcopus dioecesanus, Seminarii minoris similisve instituti erectioni prospiciat.

§ 2. In seminariis minoribus similibusque institutis, ubi exstant, si id de iudicio Episcoporum Conferentiae expeditat, admitti possunt iuvenes, virtute quidem praestantes, etiam qui sese ad sacra ministeria vocatos non aestiment.

§ 3. Nisi certis in casibus, de iudicio Episcoporum Conferentiae, adiuncta aliud suadeant, iuvenes quibus animus est ut ad sacerdotium admittantur, ea ornentur humanistica et scientifica formatione, qua iuvenes in sua cuiusque regione ad studia superiora peragenda praeparentur; semper ea saltem studia peragant oportet quae ipsis, si ad alium vitae statum dein animum verterint, proficiant.

Canon 5 (1354, § 2 CIC)

§ 1. Pro regula generali habeatur ut adolescentes, qui ad sacerdotium accedere intendunt, ad formationem spiritualem eidem convenientem et ad officia ei propria instituantur in Seminario maiori, sive per totum formationis tempus, sive, si de iudicio Conferentiae regionis ecclesiasticae aliud circumstantiae suadeant, per tres vel quattuor saltem annos.

§ 2. Extra Seminarium solummodo eandem formationem recipere possunt, ubi loci vel temporis adiuncta id requirant, in casibus ab Episcoporum Conferentia regionis ecclesiasticae determinatis.

§ 3. Qui extra Seminarium legitime morantur, ab Ordinario commendentur pio et idoneo sacerdoti, qui invigilet ut ad vitam spiritualem et ad disciplinam sedulo efformentur; curet etiam Ordinarius ut

omnes qui ad sacra ministeria se praeparant illam inter se consuetudinem habeant, qua fraterna inter eos amicitia quam maxime foveatur.

Canon 6 (1354 §§ 2 et 3 CIC)

Seminaria maiora habeantur sive pro ipsa dioecesi, ubi id fieri possit et expediat, sive pro variis simul dioecesibus, secundum Episcoporum Conferentiae regionis ecclesiasticae aut disctrictus regionalis aestimationem.

Canon 7 (novus)

Seminaria legitime condita ipso iure personalitate iuridica in Ecclesia gaudent.

Canon 8 (1358-1359 CIC)

§ 1. In quolibet Seminario habeantur Rector, qui, generale eius moderamen curans, ei praesit, atque si alumni in ipso Seminario studiis se dedant, etiam magistri seu professores, qui, composita inter se de earum coordinatione ratione, varias disciplinas tradant.

§ 2. In quolibet Seminario unus saltem adsit spiritus director, relictâ libertate alumnis adeundi alios sacerdotes, qui de spirituali alumnorum formatione curam habeant.

§ 3. Duplex habeatur pro iis quae vitam Seminarii internam respi-
ciunt coetus deputatorum:

1) alter constituatur, cuius membra ab Episcopo dioecesano, aut si agatur de Seminario interdioecesano ab Episcopis quorum interest, auditio Consilio presbyterali, elegantur sacerdotes, quos Episcopus Episcopive consulere possunt, immo et in negotiis maioris momenti, audire debent;

2) alter constituatur, cuius membra, secundum praescripta Episcoporum Conferentiae, designentur aliqui Seminarii professores immo vel, in Seminario Maiori etiam aliqui alumni, qui ad disciplinam prae-
sertim in Seminario servandam Rectori operam praestent.

§ 4. Praeterea habeatur coetus deputatorum pro bonorum temporaliū administratione, cuius membra ab Episcopo, aut si agatur de Seminario interdioecesano ab Episcopis quorum interest, auditio item Consilio presbyterali, elegantur clericī vel etiam laici in re oeconomica periti; hoc munere fungi non possunt Rector et oeconomus et directores spiritus Seminarii necnon Vicarii generales et episcopales dioecesis.

§ 5. Deputati, de quibus in § 3, n. 1 et § 4, ad sexennium eligantur, sed iterum ad aliud sexennium eligi possunt, nec sine gravi causa amoveantur.

Canon 9 (1361 CIC)

§ 1. Praeter confessarios ordinarios, alii regulariter ad Seminarium accedant confessarii, atque, salva quidem Seminarii disciplina, integrum semper sit alumnis quemlibet confessarium sive in Seminario sive extra illud adire.

§ 2. In decisionibus ferendis de alumnis ad ordines admittendis aut e Seminario dimittendis, numquam confessariorum votum exquiriri potest.

(*De alumnis*)

Canon 10 (CIC 1363)

§ 1. Ad Seminarium ab Episcopo dioecesano admittantur tantummodo iuvenes qui, attentis eorum dotibus humanis et moralibus, spiritualibus et intellectualibus, eorum valetudine physica et psychica atque conditione familiae, necnon eorum recta voluntate, habiles iudicantur qui ministeriis pastoralibus stabiliter sese dedicent (cf. Decr. *Optatam totius*, n. 6).

§ 2. Antequam recipiantur, documenta exhibere debent de suscep- tis baptismate et confirmatione aliaque quae, secundum praescripta Institutionis sacerdotalis Rationis in regione vigentis, requirantur.

§ 3. Qui ex alio Seminario vel ex aliquo Instituto religioso dimissi sunt aut sua sponte discesserunt, ne admittantur, nisi prius Episcopus dioecesanus a Rectore Seminarii aut Superiore Instituti notitias obtinuerit de causa eorundem dimissionis aut discessus ac de eorum indeole, moribus et ingenio, atque certo compererit nihil in eis esse quod Dei ministris minus conveniat; quas notitias Superiores rogati, secundum veritatem suppeditare debent.

Canon 11 (novus)

Si id ad alumnorum pleniorum institutionem matuoremve ad sacros Ordines præparationem opportunum aestimaverint, Episcoporum Conferentiae decernere valent ut candidati, sive omnes, sive, se-

cundum iudicium Episcopi dioecesani, aliqui, probationi pro tempore determinato subiiciantur, et quidem aut expleto curriculo studiorum philosophico-theologico, post receptionem nempe ordinem diaconatus, ad normam can. (de Sacra Ordinatione), aut etiam ineunte vel decurrente eodem studiorum curriculo (cf. S. Congregatio pro Institutione catholica, *Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis*, n. 42).

Canon 12 (novus)

Antequam alumnis Seminarii ordinationes sacrae conferantur, Rector Seminarii de eorundem idoneitate et aptitudine ad vitam ordini congruentem ducendam inquisitionem instituat, audiendo eorum parochos, aliasque qui eosdem bene noverint, sacerdotes, immo vel delectos laicos, collectasque notitias transmittat Episcopo dioecesano, cuius est de candidatorum idoneitate iudicare (cf. *Ratio fund. inst. sac.*, n. 41).

(*De Institutione sacerdotali in genere*)

Canon 13 (novus)

§ 1. In singulis regionibus ecclesiasticis, sicut et in singulis provinciis ecclesiasticis quae ad regionem ecclesiasticam non pertineant, habeatur *Institutionis sacerdotalis Ratio*, ab Episcoporum Conferentia, attentis quidem normis a supra Ecclesiae auctoritate latis, statuenda et a Sancta Sede approbanda, novis quoque adiunctis, probante item Sancta Sede, accommodanda, qua institutionis in Seminario tradendae definitantur summa principia atque normae generales necessitatibus pastoralibus uniuscuiusque regionis, vel provinciae, aptatae.

§ 2. Normae Rationis de qua in § serventur in omnibus cleri dioecesani Seminariis tum dioecesanis tum interdioecesanis regionis, vel provinciae ecclesiasticae pro qua statuuntur (Decr. *Optatam totius*, n. 1, *Ratio fundamentalis*, n. 1).

Canon 14 (novus)

Habeat insuper unumquodque Seminarium Ordinationem propriam (Règlement; Lebensordnung, Regolamento, Rule of Life, Reglamento), ab Episcopo dioecesano aut, si de Seminario interdioecesano agatur, ab Episcopis quorum interest, probatam, qua normae Institutionis sacerdotalis Rationis, de qua in can. 13, adiunctis particulari-

bus accommodentur, ac pressius determinentur quae disciplinae praesertim capita ad alumnorum cotidianam vitam et totius Instituti ordinem spectant (*Ratio fundamentalis*, nn. 2 et 25).

Canon 15 (novus)

Alumnorum in Seminario formatio spiritualis ac institutio doctrinalis et pastoralis harmonice componantur atque ad id ordinentur ut iidem maturitatem humanam, uniuscuiusque indoli convenientem, acquirant atque animi fortitudine in fide vivenda et testanda ac evangelica caritate emineant, atque ita apti evadant ut viva Aeterni Sacerdotis instrumenta efficiantur qui, Dei servitio ac hominum ministerio pastorali totaliter sese devoentes, mirabile Christi opus salutis persequi valeant (cf. Decr. *Optatam totius*, n. 14; Decr. *Presbyterorum Ordinis*, n. 8, 11 et 12).

(*De formatione spirituali*)

Canon 16 (novus)

§ 1. Institutio spiritualis, quae cum doctrinali et pastorali arcte coniuncta sit oportet, ita impertiatur, ut alumni spiritu Evangelii reapse imbuantur et intima totius vitae ordinatione configurentur Christo (cf. Decr. *Optatam totius*, n. 8; *Ratio fundamentalis*, n. 44).

§ 2. Prae oculis constanter habitu fine pastorali totius formationis ministerialis, ita instituantur alumni ut secundum totum hominem maturescant et gratiam baptismalem, qua homo elevatur, ad perfectionem evolvant; illas excolere discant virtutes quae in hominum consortione pluris fiunt et ipsa caritate christiana requiruntur, ita quidem ut ad harmonicam conciliationem inter bona humana et supernatura pervenire valeant (cf. Decr. *Optatam totius*, n. 11; Decr. *Presbyterorum Ordinis*, n. 3; *Ratio fundamentalis*, nn. 45 et 51).

§ 3. Ita formentur alumni ut amore Ecclesiae Christi reapse sint imbuti, Pontifici Romano Petri successori humili et filiali caritate de- vincti atque proprio Episcopo tanquam fidi cooperatores devotique adiutores adhaerentes et sociam cum fratribus operam praestantes; per vitam in Seminario communem, atque per amicitiae coniunctionisque necessitudinem cum aliis excultam praeparentur ad unionem communitatis dioecesan Presbyterii, cuius in Ecclesiae servitio erunt con-

sortes (cf. Decr. *Presbyterorum Ordinis*, nn. 8 et 9; *Ratio fundamentalis*, nn. 47 et 49).

Canon 17 (CIC 1367)

§ 1. Celebratio Eucharistica, quae communione sacramentali consummatur, centrum sit totius vitae Seminarii, ita ut alumni, ipsam Christi caritatem participantes animi robur pro sua vita spirituali et apostolico labore ex hoc ditissimo praesertim fonte hauriant (cf. *Ratio fundamentalis*, n. 52).

§ 2. Formationi ad cultum Eucharisticum iungatur formatio ad divinum officium, quo Dei ministri, nomine Ecclesiae pro toto populo sibi commisso, immo pro universo mundo, Deum deprecentur (cf. Decr. *Presbyterorum Ordinis*, n. 5; *Ratio fundamentalis*, n. 53).

§ 3. Institutionis sacerdotalis Ratione foveantur etiam quae venerando Ecclesiae usu commendata sunt pietatis exercitia quibus alumni spiritum orationis acquirant atque vocationis suae robur consequantur (cf. Decr. *Optatam totius*, n. 8).

§ 4. Ad Sacramentum Paenitentiae frequenter accedere assuescant alumni, et unusquisque habeat directorem spiritualem, libere quidem electum, cui confidenter conscientiam aperire possit (cf. *Ratio fundamentalis*, n. 55).

§ 5. Singulis annis alumni exercitiis spiritualibus vacent, ratione et modo in Ratione institutionis sacerdotalis determinatis.

Canon 18 (novus)

§ 1. De oneribus quae ministris Ecclesiae propria sunt alumni debite reddantur certiores, nulla vitae sacerdotalis difficultate reticita.

§ 2. Ad servandum statum coelibatus, quem qui libere amplectantur soli in Ecclesia latina ad sacerdotium admittuntur, aptis mediis praeparentur eumque ut peculiare Dei donum in honore habere discant (cf. Decr. *Optatam totius*, n. 10; Decr. *Presbyterorum Ordinis*, n. 16; Paulus VI, Encycl. *Sacerdotalis coelibatus*, 24 iun. 1967: *AAS*, 59 [1967], pp. 657-697).

*(De institutione doctrinali)**Canon 19 (novus)*

Institutio doctrinalis tradenda id intendit ut alumni, una cum cultura generali necessitatibus loci ac temporis consentanea, amplam atque solidam acquirant in scientiis sacris doctrinam, ita ut, propria fide inde fundata et nutrita, Evangelii doctrina, hominibus sui temporis apte atque ratione eorundem ingenio accommodata nuntiare valeant (cf. Decr. *Optatam totius*, nn. 13-17; Const. past. *Gaudium et spes*, nn. 58, 62; Decr. *Ad gentes*, n. 16; *Ratio fundamentalis*, n. 59).

Canon 20 (CIC 1364, 2° et 3°)

§ 1. Licet alumni, ad normam can. 4, § 3, ad Seminarium accedere valeant tantum post adeptam humanisticam et scientificam formationem, haec eorundem formatio, prout id expedire videatur, prioribus praesertim curriculi studiorum annis, in Seminario compleatur, secundum praescripta Institutionis Rationis in regione vigentis.

§ 2. Eadem Institutionis Ratione provideatur ut alumni non tantum accurate lingua patria sint edocti, sed ut congruam habeant cognitionem linguae latinae necnon alienarum linguarum, quarum scientia ad eorum formationem, temporis ac loci adjunctis convenientem aut ad ministerium pastorale futurum exercendum necessaria aut utilis videatur.

Canon 21 (CIC 1365)

Quae in ipso Seminario ordinantur studia philosophica et theologica, iuxta Institutionis sacerdotalis Rationem, sive successive sive coniuncte peragi possunt; eadem completum saltem sexennium completantur, ita quidem ut tempus philosophicis disciplinis dedicatum integrum biennium, tempus studiis theologicis deditum integrum quadriennium adhaequet (*Ratio fundamentalis*, nn. 60, 70 et 76).

Canon 22 (novus)

Incipiente curriculo studiorum philosophico-theologicorum, alumni tradatur generalis, per congruum tempus protracta, introductio in mysterium Christi et historiam salutis, qua quidem, disciplinis philosophica et theologica apte compositis, alumni studiorum ecclesiastico-rum sensum, ordinem ac finem pastoralem conspiciant simulque ad

propriam vitam universam fide fundandam iuentur (cf. Decr. *Optatam totius*, n. 14; *Ratio fundamentalis*, nn. 61 et 62).

Canon 23 (novus)

Philosophica institutio, quae innixa sit oportet patrimonio philosophico perenniter valido, cuius magistri et testes praesertim sunt praeciali philosophi christiani, sed et rationem habeat requiritur philosophicae investigationis progredientis aetatis, ita tradatur ut alumnorum formationem humanam reapse perficiat eorumque mentis acutiem provehat, atque eos ad studia theologica perficienda necnon ad ministeria apostolica obeunda aptiores reddat (Decr. *Optatam totius*, n. 15; Const. past. *Gaudium et spes*, nn. 44, 59; Decl. *Gravissimum educationis*, n. 10; Decr. *Ad gentes*, n. 16).

Canon 24 (CIC 1365 § 2)

§ 1. Institutio theologica, in lumine fidei, sub Magisterii ductu, ita impertiatur, ut alumni integrum doctrinam catholicam, divina Revelatione innixam, percognoscant, propriae vitae spiritualis reddant alimento eamque, ministerium exercentes, rite annuntiare ac tueri valent (cf. Decr. *Optatam totius*, n. 16).

§ 2. In Sacra Scriptura, quae universae theologiae veluti anima esse debet (cf. Leo XIII, Enc. *Providentissimus Deus*, 18 nov. 1893: *ASS*, 26 [1893], p. 283), peculiari diligentia erudiantur alumni; congrua praevia introductione praemissa, methodo exegeseos initientur ac ita edoceantur ut totius Sacrae Scripturae conspectum acquirant (cf. Decr. *Optatam totius*, n. 16; Const. *Dei Verbum*, n. 23; *Ratio fundamentalis*, n. 78).

§ 3. Lectiones habeantur Theologiae dogmaticae, positivae atque speculativae, textibus Sacrae Scripturae semper innixae; itemque lectiones Theologiae moralis et pastoralis, Liturgiae, Historiae ecclesiasticae, Iuris canonici necnon aliarum disciplinarum auxiliarium atque specialium, ad normam praescriptorum Institutionis sacerdotalis Rationis.

Canon 25 (CIC 1366)

§ 1. Ad magistri munus in disciplinis philosophicis, theologicis et iuridicis, ab Episcopo aut ab Episcopis quorum interest, auditio coetu

deputatorum Seminarii, de quo in can. 8, § 3, 1°, ii, ceteris paribus, no-
minentur qui Laurea doctorali potiti sunt in Universitate studiorum
aut Facultate a Sancta Sede recognita, aut si agatur de Religiosis, qui
ad normam Constitutionum licentia docendi donati sunt (*Ratio
fundamentalis*, n. 33).

§ 2. Distincti totidem nominentur Magistri ad docendam S. Scrip-
turam, Theologiam dogmaticam, Theologiam moralem, historiam ec-
clesiasticam, Ius canonicum aliasque, quae propria methodo tradendae
sunt, disciplinas.

Canon 26 (novus)

§ 1. Magistri in disciplinis tradendis de intima universae doctrinae
fidei unitate et harmonia iugiter solliciti sint, ut unam scientiam alum-
ni se discere experiantur; quod ut aptius obtineatur, adsit in Seminario
qui integrum studiorum ordinationem moderetur (cf. Decr. *Optatam
totius*, nn. 5, 17; Const. *Sacrosanctum Concilium*, n. 16).

§ 2. Curent ut universa institutio doctrinalis tradatur ratione inge-
nio ac indoli uniuscuiusque populi propriis accommodata.

§ 3. Edoceant alumnos ita ut et ipsi habiles fiant qui aptis investi-
gationibus propriis quaestiones scientifica methodo examinent; insti-
tuantur igitur exercitationes, in quibus, sub moderamine magistrorum,
alumni proprio labore studia quaedam persolvere discant.

(*De institutione pastorali*)

Canon 27 (novus)

Licet universa alumnorum in Seminario formatio pastoralem finem
persequatur, institutio stricte pastoralis in eodem ordinetur, qua alum-
ni edoceantur quae, attentis quoque loci ac temporis necessitatibus, ad
ministerium Dei populum docendi, sanctificandi et regendi exercen-
dum pertinent principia et artes (cf. Decr. *Optatam totius*, n. 4).

Canon 28 (novus)

§ 1. Diligenter instruantur alumni in iis quae peculiari ratione ad
sacrum ministerium spectant, praesertim in arte catechetica et homile-
tica exercenda, in cultu divino et sacramentis celebrandis, in pastorali,
attenta etiam eorum conditione propria, cum hominibus, etiam non

catholicis vel non creditibus, commercio habendo, in paroecia administranda atque in ceteris pastoralibus muneribus adimplendis.

§ 2. Instituantur in variis efficacioribusque apostolatus formis, necessitatibus loci ac temporis aptatis (cf. Decr. *Optatam totius*, n. 20; Decr. *Christus Dominus*, nn. 17-18; Decr. *Presbyterorum ordinis*, n. 9).

§ 3. Edoceantur alumni de universae Ecclesiae necessitatibus, de quaestionibus oecumenicis, de missionalibus, necnon de aliis, socialibus quoque, in variis terrarum partibus urgentioribus (cf. Decr. *Optatam totius*, n. 20; Const. dogm. *Lumen gentium*, nn. 17, 23; Decr. *Christus Dominus*, n. 6; Decr. *Ad gentes*, n. 39; Decr. *Orientalium Ecclesiarum*, n. 4; Paulus VI, Litt. Enc. *Populorum progressio*, 2 apr. 1967: *AAS*, 49 [1967], p. 257 s.).

Canon 29 (CIC 1365, § 3)

Ut apostolatus exercendi artem in opere ipso etiam addiscant, alumni, sive studiorum curriculo decurrente sive feriarum tempore, praxi pastorali initientur per oportunas, sub moderamine sacerdotis periti habitas, exercitationes, alumnorum aetati et locorum condicioni aptatas, de iudicio Episcopi, determinandas (cf. Decr. *Optatam totius*, n. 21).

Canon 30 (novus)

Quo formatio neo-sacerdotum etiam post Seminarium perficiatur Episcoporum Conferentiae, si id expedire iudicaverint, in Institutionis Ratione statuere valent ut iidem certo tempore, per aliquot dies singulis hebdomadis, studio pastorali vacent, aut alia ratione per determinatum tempus in re pastorali aptius instituantur (cf. S. C. pro Clericis, Litterae circulares *De permanenti cleri, maxime iunioris, institutione et formatione*, 4 nov. 1969, nn. 16-21).

(*De disciplina generali*)

Canon 31 (CIC 1357)

§ 1. Episcopo dioecesano, aut si de Seminario interdioecesano agatur Episcopis quorum interest, competit quae ad Seminarii supremum regimen et administrationem spectant decernere, attentis praescriptis a Sancta Sede necnon ab Episcoporum Conferentia statutis.

§ 2. Episcopus dioecesanus, et si de Seminario interdioecesano agatur Episcopi quorum interest, frequenter Seminarium per se visitent, in formationem suorum alumnorum spiritualem et ecclesiasticam necnon quae in eodem tradatur philosophicam et theologicam invigilant, et de alumnorum vocatione, indole, pietate ac profectu cognitionem omni ope sibi comparent, maxime intuitu sacrarum ordinationum conferendarum.

Canon 32 (CIC 1360 § 1)

Rectori Seminarii, cuius est cotidianum moderamen Seminarii, ad normam Institutionis Rationis ac Seminarii Ordinationis, curare, in propriis muneribus adimplendis omnes obtemperare debent.

Canon 33 (CIC 1369 §§ 1 et 3)

§ 1. Seminarii Rector, itemque, sub eiusdem auctoritate, moderatores et professores, curent ut alumni normas Ratione Institutionis sacerdotalis necnon Seminarii Ordinatione praescriptas adamussim servent.

§ 2. Sedulo provideant Seminarii Rector atque studiorum moderator ut magistri suo munere rite fungantur, secundum praescripta Rationis institutionis sacerdotalis ac Seminarii Ordinationis.

Canon 34 (CIC 1368)

Exemptum a regimine paroeciali Seminarium esto: et pro omnibus, qui in Seminario sunt, parochi officium, excepta materia matrimoniali et firmo praescripto can. (891), obeat Seminarii rector eiusve delegatus.

(De sustentatione Seminarii)

Canon 35 (novus)

Seminarii constitutioni et conservationi, alumnorum sustentationi necnon professorum remunerationi providere debent Episcopus dioecesanus, aut, si de Seminario interdioecesano agatur, pro rata parte singuli Episcopi dioecesani quorum alumni in Seminario instituuntur.

Canon 36 (novus)

Anno ineunte Coetus deputatorum Seminarii de quo in can. 8, § 4, conficiat quaestuum et erogationum quae pro Seminarii administratio- ne praevidentur rationem, annoque vertente accepti atque expensi ra- tionem, ab Episcopis quorum interest probandas.

Canon 37 (CIC 1355)

Ut Seminarii constitutioni et conservationi atque alumnorum pro- fessorumque sustentationi provideatur, si proprii reditus deficiant, possunt Episcopi:

- 1) parochos aliosque ecclesiarum, etiam exemptarum, rectores iu- bere ut statis temporibus in ecclesia ad eum finem stipem exquirant;
- 2) tributum seu *taxam* in dioecesi imperare.

Canon 38 (CIC 1356)

§ 1. Tributo pro Seminario obnoxia sunt, reprobata qualibet con- traria consuetudine et abrogato quolibet privilegio, mensa episcopal, quaelibet paroeciae, quamvis alios reditus quam fidelium oblationes non habeant, christifidelium consociationes publicae itemque privatae quae personalitate iuridica in Ecclesia gaudent, necnon domus religio- sae, etsi exemptae, nisi solis eleemosynis sustententur aut in eis colle- gium dissentium vel docentium ad commune Ecclesiae bonum pro- movendum actu habeatur.

§ 2. Tributum de quo in § 1 debet esse generale, redditibus eorum qui eidem obnoxii sunt proportionatum atque iuxta necessitates Semi- narii determinatum, secundum praescripta Episcoporum Conferentiae regionis, a Sancta Sede probanda.